

HE 49/11 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia. Ehdotettu muutos koskee valtion kunnalle maksaman laskennallisen korvauksen korvausajaa. Ehdotuksen mukaan valtio maksaisi kunnalle laskennallista korvausta pääsääntöisesti kolmen vuoden ajalta. Ulkomaalaislaissa tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen

otetuista henkilöistä laskennallista korvausta maksettaisiin kuitenkin neljän vuoden ajalta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
PERUSTELUT	3
1 Nykytila	3
1.1 Kotoutumisen edistämisestä annettu laki	3
1.2 Laskennallisten korvausten suhteesta valtion talousarvioon.....	3
2 Ehdotetut muutokset	4
3 Esityksen vaikutukset	4
4 Asian valmistelu	5
5 Riippuvuus muista esityksistä	5
6 Voimaantulo	5
LAKIEHDOTUS.....	6
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta	6
LIITE	7
RINNAKKAISTEKSTI	7
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta	7

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) vahvistettiin 30 päivänä joulukuuta 2010 ja se tuli pääosin voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011. Lain 6 luvussa olevan 44 §:n 1 momentin perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) korvaa kunnalle valtion talousarvion rajoissa laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin asiasta jäljempänä samassa luvussa tarkemmin säädetään.

Lain 45 §:n 1 momentin mukaan kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta saman lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettun henkilön kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Samana pykälän 2 momentin nojalla korvausta maksetaan neljän vuoden ajan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta lukien eli kotikunnan rekisteröinnistä tai oleskeluluvan myöntämisestä lukien. Uudella lailla pidennettiin korvausten maksamista koskevaa aikaa kolmesta neljään vuoteen kaikkien lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan saman lain 5 luvun säännöksiä kuntaan osoittamisesta ja 6 luvun 45—49 §:n säännöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan henkilöön:

- 1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua;
- 2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella;
- 3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella; ja
- 4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin perusteella.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan saman lain 5 luvun ja 6 luvun 45—49 §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2 momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäsenen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa.

1.2 Laskennallisten korvausten suhteesta valtion talousarvioon

Hallintovaliokunta totesi 30 päivänä marraskuuta 2010 hallituksen esityksestä laiksi kotoutumisen edistämisestä (HE 185/2010 vp) antamassaan mietinnössä (HaVM 26/2010 vp), että valiokunta uudistaa valtion talousarviosta antamassaan lausunnossa tekemänsä esityksen kiintiöpakolaisten kuntakorvausten maksuajan pidentämisestä kolmesta vuodesta neljään vuoteen sekä kiintiöpakolaisten kuntiin sijoittamisen edistämiseksi kunnille maksettavien laskennallisten korvausten korottamisesta 40 prosentilla 7 vuotta täyttäneiden osalta. Valiokunta totesi edelleen, että koska korvaukseen oikeutettujen piiriä on hallituksen esityksessä (1. lakiehdotuksen 45 §) ehdotettu laajennettavaksi koskemaan muitakin ryhmiä kuin kiintiöpakolaiset, koskee valiokunnan edellä sanottu kannanotto nyt myös niitä. Korotuksen kustannusvaikutus olisi 7,0 miljoonaa euroa, josta valiokunta esitti puolet toteutettavaksi vuoden 2011 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä ja puolet 2012 talousarviossa. Näin ollen valiokunta ehdotti, että laskennallisen korvauksen maksuaikaa pidennettäisiin kolmesta neljään vuoteen kotouttamistoimien tehostamiseksi.

Eduskunta hyväksyi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 8 päivänä joulukuuta 2010 ja yhtyi hallintovaliokunnan mietinnössä ehdotettuun pykälämuutokseen myös lain 45 §:n 2 momentin osalta.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä (VaVM 53/2010 vp) todetaan valtion talousarviossa vuodelle 2011 osoitettavan 140 000 euroa kiintiöpakolaisten laskennallisten korvausten piirissä oloajan pidentämiseen 1 päivästä syyskuuta 2011 alkaen kolmesta vuo-

desta neljään vuoteen. Eduskunta vahvisti vuoden 2011 talousarviossa momentille 26.40.30 (Valtion kustannukset kunnille) edellä mainitun korvausajan pidennyksen sisältävän 102 056 000 euron määrärahaan. Talousarviossa ei näin ollen osoitettu tarpeeksi rahoitusta toteuttaa eduskunnassa muutettua kotoutumislain 45 §:n 2 momenttia koskemaan kaikkia kotoutumisen edistämistä annetun lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja henkilöitä.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että kotoutumisen edistämistä annetun lain 45 §:ää muutettaisiin siten, että pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että laskennallista korvausta maksetaan pääsääntöisesti kolmen vuoden ajalta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettua pakolaiskiintiössä Suomeen otetuista henkilöistä laskennallista korvausta maksettaisiin kuitenkin neljän vuoden ajalta. Korvausta maksettaisiin ehdotetun 2 momentin mukaan kolmen vuoden ja kiintiöpakolaisten osalta neljän vuoden ajan 44 §:n 3 ja 4 momentissa säädetyistä ajankohdasta lukien. Korvausta ei voitaisi maksaa kolmea tai kiintiöpakolaisten osalta neljää vuotta pidemmältä ajalta, vaikka viranomaiset jatkaisivat 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kotoutumisaikaa yli kolmen tai neljän vuoden.

Koska kotoutumisen edistämistä annetun lain 44 §:n 1 momentin mukaan kotoutumistoimien järjestämisestä aiheutuvat kustannukset korvataan kunnalle valtion talousarvion rajoissa, ehdotetaan vuoden 2012 valtion talousarvioesitykseen (mom. 26.40.30) viitaten, että lain 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu neljän vuoden korvausaika muutettaisiin koskemaan ainoastaan kiintiöpakolaisia. Ehdotettu muutos koskisi myös kiintiöpakolaisten perheenjäseniä tai muita omaisia kotoutumisen edistämistä annetun lain 2 §:n 3 momentin perusteella. Muutoksella ei ole tarkoitus kaventaa lain 45 §:n soveltamisalaa näiden henkilöiden osalta.

Suomi vastaanottaa kiintiöpakolaisina YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n pakolaisiksi katsomia henkilöitä uudelleensijoittamista varten eduskunnan hyväksymässä talousarviossa määritellyn kiintiön mukaisesti. Viime

vuosina kiintiö on ollut 750 henkilöä. Suomeen pakolaiskiintiössä valittujen tosiasialliset määrät ovat jääneet hieman alle vahvistetun vuosittaisen kiintiön. Suomeen on otettu pakolaiskiintiössä 727 henkilöä vuonna 2009, 737 henkilöä vuonna 2008, 723 henkilöä vuonna 2007, 676 henkilöä vuonna 2006 ja 690 henkilöä vuonna 2005. Suomi pyrkii vastaanottamaan pakolaiskiintiössä kokonaisia perheitä tai perhekokonaisuuksia, minkä johdosta kiintiöpakolaisten perheenjäsenten perhesiteen perusteella tekemien oleskelulupahakemusten määrä ei ole ollut merkittävä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kotoutumisen edistämistä annetun lain 45 §:n otsikkoa ja sen 1 momenttia täsmennettäisiin, jotta säännös ei rajaisi laskennallisia korvauksia ainoastaan kuntaan osoitettuihin henkilöihin. Ehdotuksen mukaan kunnalle voitaisiin maksaa korvausta paitsi kuntaan osoitetuista henkilöistä myös kuntaan itsenäisesti tai omaehtoisesti muuttaneista oleskeluluvan saaneista henkilöistä. Säännös vastaisi tältä osin vallitsevaa käytäntöä. Samalla 1 momentin ruotsinkielistä lauserakennetta ehdotetaan tarkistettavan.

Pääsääntöisesti ELY-keskuksen neuvotteleva kuntapaikka on edellytys lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettulle henkilölle asunon saamiseksi ja kotoutumisen alkuun pääsemiseksi. Kuntapaikkojen puuttuessa yhä useampi kansainvälisen suojelun hakijana tullut pyrkii oleskeluluvan saatuun järjestämään muuttonsa pois vastaanottokeskuksesta joko vastaanottokeskuksen avustamana (omaehtoinen muutto) tai esimerkiksi muuttamalla tilapäisesti sukulaisten tai tuttavien luokse (itsenäinen muutto).

3 Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on muuttaa laskennallisten korvausten korvausaikaa 1 tammikuuta 2012 lukien siten, että se olisi neljä vuotta vain pakolaiskiintiössä otettujen henkilöiden osalta.

Vuoden 2011 talousarviossa on osoitettu 140 000 euroa laskennallisten korvausten piirissä olevien kiintiöpakolaisten korvausajan pidentämiseen 1 päivästä syyskuuta 2011 alkaen kolmesta vuodesta neljään vuoteen. Näin ollen vuositasolla lisäys olisi pakolais-

kiintiössä otettujen henkilöiden määrästä riippuen noin 420 000 euroa. Jos lakia kotoutumisen edistämisestä ei muuteta ehdotetulla tavalla, tällä olisi tosiasiallisia vaikutuksia valtion menoihin vuonna 2012 noin 3 011 000 euroa, vuonna 2013 noin 6 085 000 euroa, vuonna 2014 noin 9 315 000 euroa ja vuonna 2015 noin 10 773 000 euroa. Näihin lisämenoihin ei vuoden 2012 valtion talousarvioesityksessä ole osoitettu rahoitusta.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä. Säädösehdotuksesta ei ole pyydetty kirjallisia lausuntoja, koska esitys on valmisteltu kiireellisenä.

Valtioneuvosto esitti kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamista nyt

esitetyllä tavalla jo alkuvuonna 2011 (HE 336/2010 vp). Eduskunta ei kuitenkaan ehtinyt esitystä käsitellä ja se raukesi.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 45 § seuraavasti:

45 §

Laskennallinen korvaus kunnalle

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettun henkilön ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettua pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Lauri Ihalainen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 45 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

45 §

Laskennallinen korvaus kuntaan osoitetuista henkilöistä

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön *kuntaan osoittamisesta*, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan neljän vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta *lukien*.

Ehdotus

45 §

*Laskennallinen korvaus **kunnalle***

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta. *Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.